

KNJIŽNICA LOGATEC

Zala Čuk

**UPORABA ZVOČNIH KNJIG APLIKACIJE AUDIBOOK MED
UPORABNIKI KNJIŽNICE LOGATEC**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Logatec, 2024

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Zala ČUK

Naslov pisne naloge: Uporaba zvočnih knjig aplikacije Audibook med uporabniki Knjižnice Logatec

Kraj: Logatec

Leto: 2024

Št. strani: 36 Št. slik: 21 Št. preglednic: 0

Št. prilog: 2 Št. strani prilog: 4 Št. referenc: 13

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v: Knjižnici Logatec

Mentorica v času strokovnega usposabljanja: Marija Maja Gregorič, Knjižnica Logatec

UDK: 027:681.85:002

Ključne besede: zvočne knjige, splošne knjižnice, izposoja

Izvleček

Poslušanje zvočnih knjig je v tujini v porastu že kar nekaj let, medtem ko smo v Sloveniji prvega pravega ponudnika zvočnih knjig dobili leta 2017 z mobilno aplikacijo Audibook, ki od leta 2019 omogoča tudi knjižnično izposajo. Knjižnica Logatec se je leta 2020 pridružila številnim knjižnicam, ki svojim uporabnikom ponujajo zvočne knjige, vendar ni bilo raziskano, kako dobro so ponudbo zvočnih knjig sprejeli uporabniki. Cilj naloge je izdelati pregled trenutnega stanja, saj nam bo to omogočalo boljše načrtovanje pri nabavi in promociji zvočnih knjig. Opravili smo dvodelno raziskavo. V prvem delu smo analizirali statistike, ki jih ponuja portal Audibook-knjižnice, v drugem delu smo s pomočjo anketnega vprašalnika izvedli raziskavo med uporabniki Knjižnice Logatec. Ugotovili smo, da knjižnična izposoja iz leto v leto narašča, vendar člani knjižnice niso dobro seznanjeni s ponudbo zvočnih knjig. Zelo majhen delež anketirancev aplikacijo Audibook dejansko uporablja, a ti niso najbolj zadovoljni s ponudbo zvočnih knjig. Raziskava nam ponuja neki osnovni pogled v uporabo aplikacije Audibook med uporabniki Knjižnice Logatec. Kljub velikemu vzorcu moramo upoštevati, da nekatere značilnosti anketirancev vplivajo na rezultate raziskave. Vzorčenje je bilo priložnostno, kar pomeni, da posploševanje rezultatov ni možno, saj so anketo izpolnile večinoma ženske, ki sledijo Instagram in Facebook profilu knjižnice. Zaradi tega bi bilo treba raziskavo izvesti na veliko večjem, bolj raznolikem vzorcu. Raziskava lahko služi kot dobra osnova za premislek o nabavni politiki zvočnih knjig Knjižnice Logatec in o tem, kako bomo zvočne knjige bolje promovirali v prihodnosti.

KAZALO

1 UVOD	1
2 RAZVOJ ZVOČNIH KNJIG	2
3 ZVOČNE KNJIGE V SLOVENIJI	4
4 APLIKACIJA AUDIBOOK	5
4.1 IZPOSOJA ZVOČNE KNJIGE V APLIKACIJI AUDIBOOK	6
5 RAZISKOVALNI PROBLEM	9
5.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	9
5.2 HIPOTEZE	10
6 METODOLOGIJA	10
6.1 AUDIBOOK-KNJIŽNICE	10
6.2 ANKETNI VPRAŠALNIK	11
6.2.1 Vzorec	11
6.2.2 Raziskovalni pripomoček	12
6.2.3 Izvedba	13
7 REZULTATI	13
7.1 ŠTEVILO ZVOČNIH KNJIG V APLIKACIJI AUDIBOOK	13
7.2 IZPOSOJA ZVOČNIH KNJIG	14
7.3 NAJVEČKRAT IZPOSOJENE ZVOČNICE	16
7.4 SEZNANJENOST UPORABNIKOV Z APLIKACIJO AUDIBOOK	16
7.5 IZKUŠNJE Z APLIKACIJO AUDIBOOK	18
7.6 ZADOVOLJSTVO UPORABNIKOV S PONUDBO ZVOČNIH KNJIG	21
8 RAZPRAVA	22
9 ZAKLJUČEK	25
10 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA	27
PRILOGE	I

KAZALO SLIK

Slika 1: Vstopna stran aplikacije Audibook	6
Slika 2: Povezovanje knjižnice z aplikacijo	6
Slika 3: Vstopna stran aplikacije	7
Slika 4: Prikaz simbola za izposajo	8
Slika 5: Izposoja zvočne knjige v aplikaciji	8
Slika 6: Spol anketirancev (n = 207)	11
Slika 7: Starost anketirancev (n = 207)	12
Slika 8: Izposoja zvočnih knjig od leta 2020 do leta 2023	14
Slika 9: Primerjava med izposojenimi in nikoli izposojenimi zvočnicami (n = 459)	15
Slika 10: Statistika izposojenih zvočnic (n = 199)	15
Slika 11: Seznanjenost uporabnikov z aplikacijo Audibook (n = 207)	16
Slika 12: Seznanjenost uporabnikov s knjižnično izposajo zvočnic (n = 207)	17
Slika 13: Kje so anketiranci izvedeli za aplikacijo Audibook (n = 85)	17
Slika 14: Pogostost uporabe aplikacije (n = 85)	18
Slika 15: Razlogi za neuporabo aplikacije med seznanjenimi anketiranci (n = 56)	19
Slika 16: Zadovoljstvo uporabnikov z delovanjem aplikacije (n = 29)	19
Slika 17: Pojavljanje težav pri uporabi aplikacije (n = 29)	20
Slika 18: Pogostost težav pri uporabi aplikacije (n = 4)	20
Slika 19: Starost anketirancev, ki so imeli težave z aplikacijo (n = 4)	21
Slika 20: Zadovoljstvo uporabnikov s ponudbo zvočnih knjig (n = 29)	21
Slika 21: Želje uporabnikov glede gradiva (n = 29)	22

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketni vprašalnik	I
Priloga 2: Deset največkrat izposojenih zvočnih knjig od leta 2020 do 2023	IV

1 UVOD

Zvočna knjiga, imenovana tudi govoreča knjiga ali zvočnica, je v Bibliotekarskem terminološkem slovarju opredeljena kot zvočni zapis besedila knjige (Kanič idr., 2009). Pojav prvih zvočnih knjig sovpada z izumom prvih tehnologij za snemanje zvoka, medtem ko so s pojavom najnovejših tehnologij in nosilcev zvočne knjige postale dostopnejše in še bolj priljubljene. Sprva so bile dostopne na gramofonskih ploščah, nato na avdiokasetah in na CD-ploščah. Največja sprememba, ki je prispevala k razcvetu zvočnih knjig, je bila, da so zvočne knjige postale popolnoma digitalne, zato je posledično postal način dostopanja do teh zelo preprost. Vsakdo z osebno digitalno napravo, kot sta mobilni telefon ali računalnik, si lahko v kratkem času nanjo naloži zvočno knjigo. Hitro so se razvili različni ponudniki zvočnih knjig, med njimi je največji Amazonov Audible, ki je že leta 2005 ponujal digitalni prenos zvočne knjige na osebno napravo (Slabe, 2010).

Prvega ponudnika digitalnih zvočnih knjig smo v Sloveniji dobili šele leta 2017, ko je podjetje Audibook na trg postavilo platformo in mobilno aplikacijo Audibook. Platformo Audibook sestavljata mobilna aplikacija za poslušanje zvočnic in portal Audibook-knjižnice, ki knjižnicam omogoča nakupovanje licenc zvočnih knjig za knjižnično izposajo. Portal Audibook-knjižnice je začel delovati leta 2029. Tako si lahko člani knjižnice zvočne knjige s pomočjo aplikacije brezplačno izposodijo na svoje pametne telefone ali tablične računalnike, za kar potrebujejo številko članske izkaznice in geslo za storitev Moja knjižnica (Povše, 2022). Tudi Knjižnica Logatec, na katero se nanaša ta naloga, se je pridružila številnim knjižnicam, ki svojim uporabnikom ponujajo zvočne knjige aplikacije Audibook.

Začetek Knjižnice Logatec sega v leto 1946, ko je bila ustanovljena Ljudska knjižnica Logatec. Sprva v njej ni bilo zaposlenih knjižničarjev, temveč so delo opravljali ljubitelji knjig. Leta 1987 je dobila nove prostore v prizidku Narodnega doma Logatec, v katerih deluje še danes. V letu 1990 je dobila ime Knjižnica Logatec in leta 1996 je postala član vzajemnega kataloga slovenskih knjižnic. Pod njenim okriljem delujejo še Krajevna knjižnica Rovte, Krajevna knjižnica Hotedršica in Premična zbirka Vrh Svetih Treh Kraljev (Knjižnica Logatec, b. d.). V letu 2023 je imela knjižnica 3.403 dejavnih članov (Knjižnica Logatec, 2023). Knjižnica zvočne knjige ponudnika Audibook ponuja že od leta 2020, medtem ko je do leta 2024 svoje članstvo v aplikacijo Audibook dodalo 256 članov. Vendar nikoli ni bilo raziskano, ali so aplikacijo

uporabniki sprejeli, koliko oz. ali jo sploh poznajo in tudi uporabljajo ter, ali so zadovoljni s trenutno ponudbo zvočnih knjig.

Ta pisna naloga za bibliotekarski izpit se bo ukvarjala prav s tem. V prvem delu smo raziskovali portal aplikacije Audibook, kjer lahko knjižnice dostopajo do svojih vsebin in informacij o izposoji zvočnih knjig. Izdelali smo pregled nabave in izposoje od leta 2020 do leta 2023. V drugem delu smo izvedli anketo med uporabniki Knjižnice Logatec. Anketa je bila na voljo v spletni obliki in je bila objavljena na družabnih omrežjih knjižnice.

2 RAZVOJ ZVOČNIH KNJIG

Začetek zvočne knjige sega vse v leto 1877, ko je Thomas Edison izumil fonograf, mehansko napravo za snemanje zvoka. Ena izmed Edisonovih prvotnih zamisli za uporabo fonografa je bila ravno snemanje tako imenovanih »fonografskih knjig«, ki bi bile namenjene slepim in slabovidnim. Glasno branje bi lahko tako prvič potekalo brez prisotnosti fizične osebe, bralca. Vendar ideja fonografskih knjig nikoli ni dozorela, saj ji je to preprečevala majhna kapaciteta zvočnega nosilca. Na fonografski cilindar je bilo mogoče zapisati le štiri minute dolg zvočni posnetek, kar je bilo premalo za pretvorbo celotne knjige v zvočni format. Tudi z razvojem fonografskih nosilcev in menjavo cilindrov za ploščate diske, ki so omogočali 12 minut dolg zvočni posnetek, je pretvorba celotnega literarnega dela v zvočno obliko ostala nedosegljiva (Rubery, 2011).

Prve prave zvočne knjige, imenovane govoreče knjige, so se začele pojavljati po letu 1930 v Veliki Britaniji in Združenih državah Amerike. Tako Rubery (2011) kot tudi Philips in Kovač (2022) razlagajo, da se je potreba po zvočnih posnetkih literarnih del razvila zaradi velikega števila vojakov, ki so v prvi svetovni vojni izgubili vid ali zaradi drugih poškodb niso zmogli brati. Prve zvočne knjige, posnete na gramofonske plošče, so se pojavile kmalu za tem, v letu 1935. Termin zvočna knjiga, angl. audiobook, se je pojavil v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja, ko so glavni nosilec zvočnih posnetkov postale zvočne kasete. Majhne in preprostejše za uporabo so kmalu po izumu izpodrinile gramofonske plošče, saj so jih uporabniki lahko poslušali kar na avtoradiu ali na prenosljivih napravah, kot je Walkman. Razvoj kaset je znatno povečal poslušanje zvočnih knjig, saj so bile te dostopne v knjižnicah in knjigarnah, medtem ko so kasete lahko bile s pomočjo naročniškega servisa dostavljene tudi kar na dom. V

osemdesetih letih dvajsetega stoletja je mesto kasete prevzel CD-disk, medtem ko so velike založniške hiše, kot sta HarperCollins in Random House, začele pospešeno snemati in izdajati tudi literaturo v formatu zvočne knjige (Rubery, 2011). Philips in Kovač (2022) izpostavljata, da sta bila kasete in CD-disk idealna formata za izposajo v knjižnicah, kar je omogočilo dostop širši publiki in zvočno knjigo še dodatno populariziralo.

Na začetku 21. stoletja so zvočne knjige postale še preprostejše za uporabo, a hkrati še bolj priljubljene. Z razvojem tehnologije in interneta je bilo možno zvočne knjige prenesti na osebno napravo v obliki MP3-datoteke, ki je vsebovala celoten posnetek literarnega dela (Rubery, 2011). Rubery (2011) poda primer, da je bilo za celoten posnetek Tolstojevskega dela Vojna in mir potrebnih 119 gramofonskih plošč ali 45 zvočnih kaset ali 50 diskov, medtem ko je z razvojem interneta in moderne tehnologije literarno delo prvič postalo dostopno v celoti, v enem kosu.

Philips in Kovač (2022) trdita, da hitrega vzpona zvočnice ne moremo pripisati le tehnološkim spremembam, temveč tudi njeni priročnosti, kakovosti in raznolikosti vsebine ter pojavu novih občinstev. Podatki z ameriškega trga za leto 2020 kažejo, da je vsaka šesta knjiga prodana v digitalnem zvočnem formatu. Najbolj priljubljene so zvočnice, ki jih prebere zvezdnik. Tako je na primer na ameriškem trgu priljubljen Stephen Fry, ki vedno pritegne občinstvo. Seveda so anglofonski trgi najrazvitejši, saj zaradi globalizacije in globalnega poznavanja angleškega jezika angleške zvočne knjige dosežejo širše občinstvo (Philips in Kovač, 2022). Ameriške raziskave kažejo, da se je med letoma 2016 in 2019 delež odraslih, ki so prisluhnili vsaj eni zvočnici, dvignil s 14 na 20 odstotkov. Povečano zanimanje lahko pripišemo nezahtevnosti poslušanja zvočnih knjig, ki je privabila tudi ljudi, ki prej niso kupovali oziroma brali knjig. Philips in Kovač (2022) navajata, da je, v primerjavi z drugimi knjižnimi trgi, kjer prevladujejo bralke, na trgu zvočnih knjig ravnovesje med spoloma uravnoteženo. S to trditvijo se ne strinja Baron (2021), ki navaja, da so bralci zvočnih knjig v večini ženskega spola, dobro izobraženi, premožnejši in stari med 30 in 40 let. Na ameriškem trgu so najbolj priljubljene zvočne knjige za samopomoč, kriminalke, trilerji, biografije, spomini in humor. Baron (2021) piše, da ni presenečenje, da so bolj priljubljeni lahkotnejši žanri, za katere poslušalec ne potrebuje popolne zbranosti, saj večina ljudi posluša zvočnice med tem, ko opravlja druga opravila, kot so vožnja, pospravljanje, telovadba.

Poslušanje zvočnih vsebin je postalo del vsakodnevnega življenja. Glavni razlog za to so pametni telefoni, s pomočjo katerih lahko dostopamo do ogromne količine vsebin. To predstavlja tudi največji izziv za zvočne knjige, saj morajo na trgu tekmovati s številnimi vsebinami, ki so že na voljo, in potrošnike prepričati, da svoj prosti čas namenijo poslušanju zvočnice (Philips in Kovač, 2022).

3 ZVOČNE KNJIGE V SLOVENIJI

Zvočne knjige v slovenskem prostoru so sledile razvoju zvočnih knjig v tujini. Tudi pri nas so se v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja proizvajale zvočne knjige, posnete na gramofonske plošče. Najbolj prisotna literarna zvrst je bila pravljica, vodilna proizvajalka teh je bila Mladinska knjiga (Povše, 2022). Večji razcvet zvočnih knjig na Slovenskem se je zgodil v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ko so na trg prišle avdio kasete, medtem ko so najbolj množično proizvajali otroške pravljice. Z razvojem tehnologije smo tudi v Sloveniji opustili uporabo kaset in začeli z uporabo CD-diskov (Povše, 2022).

Povše (2022) navaja, da je razvoj interneta sicer olajšal dostopanje do zvočnih knjig, a je prinesel tudi razmah piratstva in ilegalnega kopiranja. To je bilo za slovenske zvočne knjige usodno, saj si slovenske založbe, ki delujejo na majhnem trgu, niso več povrnila finančnih sredstev, ki so jih morale vložiti v produkcijo zvočnic. Tako so slovenske zvočne knjige skoraj povsem izginile s slovenskega knjižnega trga.

V slovenskih knjižnicah so se gradile predvsem zbirke zvočnih knjig na fizičnih nosilcih, kot so kasete in CD-diski. Edina slovenska knjižnica, ki je gradila svojo zbirko zvočnih knjig, je Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne, v kateri sproti večajo svojo zbirko, saj snemajo tudi najnovejše knjige, ki so v večini namenjene le uporabnikom knjižnice (Slabe, 2010).

Tako je bilo slovenskim uporabnikom od začetka enaindvajsetega stoletja do leta 2017 na voljo malo zvočnih knjig v slovenskem jeziku. To se je spremenilo leta 2017, ko je na trg prišel prvi pravi ponudnik zvočnih knjig v slovenščini. Podjetje Audibook je razvilo in na trg dalo aplikacijo Audibook, ki omogoča nakup in prenos zvočnih knjig na napravo (Povše, 2022). Bralnih oz. poslušalnih navad slovenskih bralcev, ki poslušajo zvočne knjige, ni raziskoval še

nihče. V zadnji raziskavi Knjiga in bralci VI (Rupar idr., 2019) je bilo dodano vprašanje *Ali ste v zadnjih treh mesecih poslušali kako zvočno knjigo?*, na katerega je 6 % vprašanih odgovorilo pritrdilno. Kovač (2019) pri analizi odgovora ne omenja aplikacije Audibook, ampak pritrdilne glasove pripisuje poslušanju zvočnih knjig v angleščini.

4 APLIKACIJA AUDIBOOK

Platforma Audibook, ki je na slovenski trg prišla leta 2017, je naletela na veliko zanimanje med slovenskim občinstvom. Že v prvem mesecu si je aplikacijo Audibok preneslo tisoč uporabnikov. Od začetka je bilo za nakup na voljo zelo malo knjig, a s časoma so s platformo Audibook začele sodelovati tudi večje slovenske založbe in ponudba zvočnic se je povečala (Povše, 2022). Sprva je bilo mogoče le kupiti zvočno knjigo, a leta 2019 je podjetje Audibook začelo sodelovanje s splošnimi knjižnicami in razvil se je portal Audibook-knjižnice. Ta portal knjižnicam omogoča, da pregledujejo, izbirajo in nakupujejo zvočne knjige, ki jih potem ponudijo svojim uporabnikom za izposajo. S platformo Audibook leta 2024 sodeluje 61 knjižnic (Audibook, b. d.). Platforma Audibook je povezana s sistemom Cobiss, kar pomeni, da so knjige, ki so na voljo v aplikaciji, vidne tudi v knjižničnem katalogu Cobiss+ (Povše, 2022). Na aplikaciji so dostopne tudi angleške, nemške in hrvaške zvočnice, ki pa niso na voljo za izposajo (Audibook, b. d.).

Marca 2024 je bilo na aplikaciji dostopnih 3.475 zvočnih knjig, od tega 1.083 v slovenščini, 1.962 v angleščini, 396 v nemščini in 34 v hrvaščini. Zabeležili so več kot 80.000 prenosov zvočnih knjig, medtem ko je zvočne knjige posnelo več kot 200 bralcev. Med avtorji po številu dostopnih zvočnih knjig kraljuje Primož Suhodolčan s kar 115 zvočnicami. Sledijo mu ljudske pravljice s 50 zvočnimi knjigami, na tretjem mestu je Državni zbor (zakoni in zakoniki) z 48 naslovi zvočnih knjig.¹

¹ Podatke o številu dostopnih zvočnic, številu zvočnic v tujih jezikih in o najbolj zastopanih avtorjih smo pridobili direktno iz mobilne aplikacije Audibook.

4.1 IZPOSOJA ZVOČNE KNJIGE V APLIKACIJI AUDIBOOK

Na napravo je treba najprej prenesti aplikacijo Audibook, ki je brezplačna za uporabo. Aplikacijo lahko najdemo v spletni trgovini za aplikacije Google play ali v App store. Nato se je treba v aplikacijo najprej registrirati in ustvariti nov račun. To lahko storimo z uporabo Facebook računa ali e-poštnega naslova, kot to prikazuje Slika 1.

Slika 1: Vstopna stran aplikacije Audibook

Ko ustvarimo račun, lahko z njim povežemo svojo knjižnico, za kar potrebujemo številko članske izkaznice in geslo za storitev Moja knjižnica. Obrazec za dodajanje knjižnice prikazuje Slika 2.

Slika 2: Povezovanje knjižnice z aplikacijo

Slika 3: Vstopna stran aplikacije

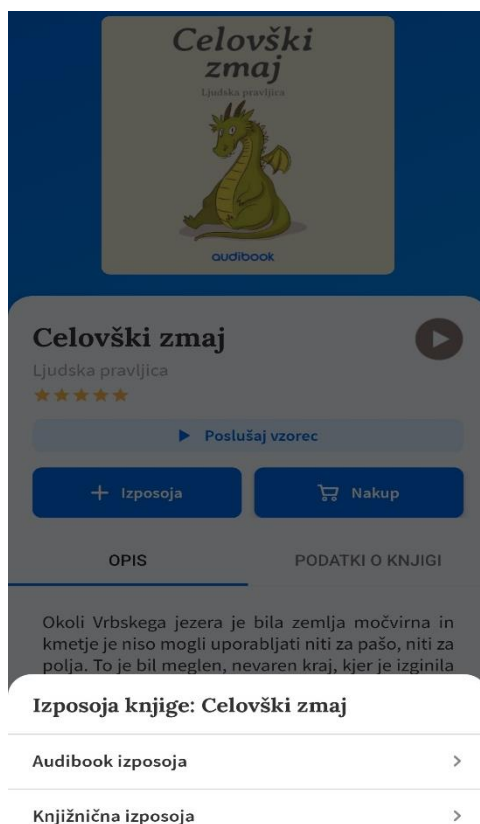
Ko se vpišemo v aplikacijo, se nam odpre vstopna stran vmesnika, ki jo prikazuje Slika 3. Na zavihku *Vse knjige* lahko brskamo po Kategorijah, Zbirkah in po Avtorjih, medtem ko aplikacija ponuja tudi rubriko *Za vas*, kjer so uporabniku ponujene priporočene knjige, najbolj priljubljene knjige in nove knjige. Omogočeno je le iskanje po naslovu in avtorju knjige, medtem ko po drugih podatkih, kot je, ime bralca, dolžina ali žanr, ne moremo iskati. Na spodnjem robu so nam poleg zavihka *Vse knjige* na voljo tudi zavihki *Moje knjige*, kjer se prikazujejo vse izposojene ali kupljene knjige, *Novice*, kjer se prikazujejo predvsem novice o novih knjigah, in *Uporabnik*, kjer se lahko upravljajo podatki in nastavitve profila.

Po prijavi s člansko izkaznico knjižnice si lahko izposodimo zvočne knjige, ki jih ima zakupljene naša knjižnica. Te prepoznamo po znaku hiške, ki je prikazan na desni strani seznama knjig, kot prikazuje Slika 4.

Slika 4: Prikaz simbola za izposojlo

Ko izberemo zvočnico, ki bi si jo želeli prenesti na svojo napravo, imamo več možnosti. Če naša knjižnica knjigo ponuja za izposojlo, izberemo gumb *Izposoja*, nato kliknemo na *Knjižnična izposoja* (Slika 5) Izposojena knjiga se nam prikaže v zavihku *Moje knjige*. Pred poslušanjem je treba zvočno knjigo prenesti na napravo, nato lahko začnemo poslušati. Zvočnica je na naši napravi na voljo 14 dni, če je ne vrnemo, se po preteklelem času sama izbriše in zanjo ne plačujemo zamudnine. Na enkrat si lahko član knjižnice izposodi pet knjig. Če naša knjižnica te knjige ne ponuja za izposojlo, jo lahko kupimo ali plačamo izposojlo Audibook, kjer izberemo omejen čas, za katerega nam bo knjiga na voljo na napravi.

Slika 5: Izposoja zvočne knjige v aplikaciji

5 RAZISKOVALNI PROBLEM

Poslušanje zvočnih knjig je v tujini v porastu že kar nekaj let, medtem ko med vodilne svetovne ponudnike spada Amazonov Audible, ki deluje že od leta 1997 (Audible (service), b. d.). V Sloveniji smo prvega pravega ponudnika zvočnih knjig dobili leta 2017 z mobilno aplikacijo Audibook. Leta 2019 je podjetje razvilo portal Audibook-knjižnice, ki knjižnicam omogoča nakupovanje licenc zvočnih knjig za knjižnično izposajo. Tako si lahko člani knjižnice zvočne knjige s pomočjo aplikacije brezplačno izposodijo na svoje pametne telefone ali tablične računalnike, za kar potrebujejo številko članske izkaznice in geslo za storitev Moja knjižnica (Povše, 2022). Tudi Knjižnica Logatec se je pridružila številnim knjižnicam, ki svojim uporabnikom ponujajo zvočne knjige ponudnika Audibook, vendar še ni bilo raziskano, ali so uporabniki sploh seznanjeni z možnostjo izposoje zvočnih knjig, ali aplikacijo Audibook sploh poznajo in tudi uporabljajo ter, ali so zadovoljni s trenutno ponudbo zvočnih knjig. Prav tako smo opazili, da knjižnica razen pri vpisu novega člana aplikacije ne promovira.

Cilj naloge je izdelati pregled trenutnega stanja, saj nam bo to omogočalo boljše načrtovanje pri nabavi in pri promociji zvočnih knjig. Zanima nas, ali uporabniki Knjižnice Logatec sploh poznajo aplikacijo Audibook in ali vedo, da knjižnica sploh omogoča to storitev. Z raziskavo želimo pridobiti informacije, ali mora knjižnica več časa nameniti izobraževanju uporabnikov glede uporabe aplikacije Audibook.

5.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Za pisno nalogo smo si zastavili naslednja temeljna raziskovalna vprašanja:

- Koliko zvočnih knjig je na voljo uporabnikom Knjižnice Logatec?
- Kakšni so trendi izposoje zvočnih knjig v Knjižnici Logatec?
- Katere zvočne knjige si uporabniki Knjižnice Logatec največkrat izposodijo?
- Ali so uporabniki Knjižnice Logatec seznanjeni z aplikacijo Audibook, ki omogoča izposajo zvočnih knjig?
- Ali so uporabniki Knjižnice Logatec, ki uporabljajo aplikacijo Audibook, zadovoljni s ponudbo zvočnih knjig na aplikaciji?
- Kakšne so izkušnje uporabnikov Knjižnice Logatec z uporabo aplikacije Audibook?

5.2 HIPOTEZE

Vzporedno z raziskovalnimi vprašanji smo postavili šest delovnih hipotez:

- V aplikaciji Audibook je bilo uporabnikom leta 2023 na voljo 434 naslovov zvočnih knjig, kot je to razvidno iz kataloga Cobiss+.
- Izposoja zvočnih knjig v Knjižnici Logatec iz leta v leto narašča.
- Uporabniki Knjižnice Logatec si največkrat izposodijo lahkotnejšo literaturo, ki jo lahko poslušajo med opravljanjem drugih opravil.
- Uporabniki Knjižnice Logatec niso dobro seznanjeni z aplikacijo Audibook.
- Uporabniki Knjižnice Logatec, ki uporabljajo aplikacijo Audibook, so zadovoljni s ponudbo zvočnih knjig.
- Uporabniki Knjižnice Logatec imajo z aplikacijo Audibook pozitivne izkušnje.

6 METODOLOGIJA

Raziskovalni del naloge je razdeljen na dva dela. V prvem delu raziskave smo podrobno preučili statistične podatke, ki so dostopni na portalu Audibook-knjižnice. V drugem delu smo izvedli anketo med uporabniki Knjižnice Logatec.

6.1 AUDIBOOK-KNJIŽNICE

Izvedli smo kvantitativni pregled portala Audibook-knjižnice, s katerim smo pridobili statistične podatke o številu zakupljenih licenc in o izposoji zvočnih knjig Knjižnice Logatec. Izbrali smo štiriletno obdobje; od začetka ponujanja storitve v letu 2020 do konca leta 2023. Analiza je bila opravljena 1. aprila 2024, v času nastajanja te naloge za bibliotekarski izpit.

Število zakupljenih knjig oziroma licenc smo pridobili s seštevanjem letnih naročil, do katerih smo dostopali na portalu Audibook-knjižnice v zavihku *Naročila*. Ta podatek smo nato primerjali s podatkom o zakupljenih licencah, ki smo ga pridobili iz avtomatskih statistik portala Audibook-knjižnice v zavihku *Aktivne licence*. Dobljene podatke smo nato primerjali še s podatki iz kataloga Cobiss+.

Za podatke o številu izposoj v določenem letu smo v Audibookovem vmesniku, v zavihku *Statistika*, določili želeni časovni razpon (npr.: 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023). Podatke o številu izposoj smo nato izvozili v obliki Excelove tabele. V tabeli za posamezno leto smo nato s funkcijami, ki jih omogoča program Excel, sešteli vse izposoje.

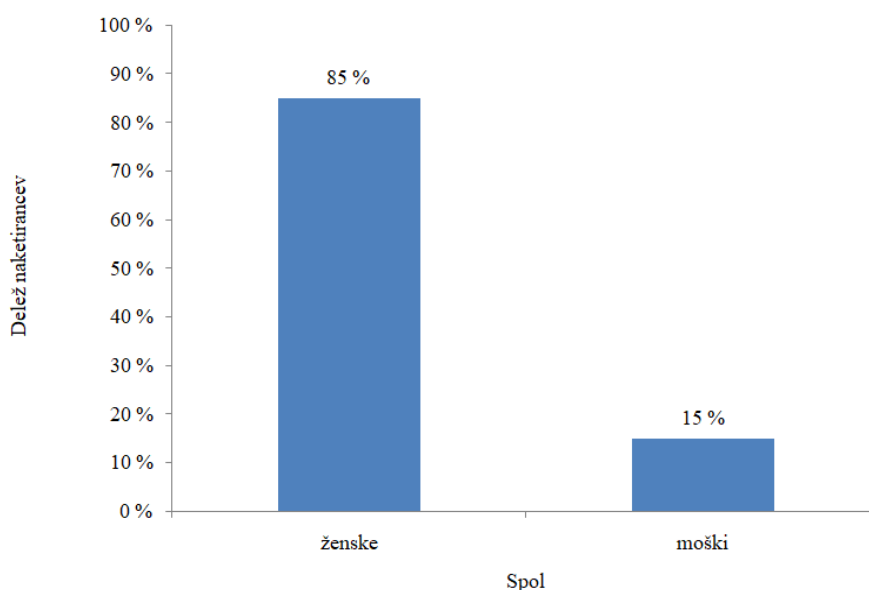
Izvozili smo tudi tabelo vseh izposoj od leta 2020 do leta 2023 in tako ugotovili, koliko posameznih naslovov zvočnic je bilo sploh izposojenih. S pomočjo avtomatskih statistik na portalu Audibook-knjižnice smo določili še deset najbolj izposojenih knjig od leta 2020 do leta 2023.

6.2 ANKETNI VPRAŠALNIK

Uporabili smo raziskovalno metodo anketnega vprašalnika, s katerim smo uporabnike Knjižnice Logatec spraševali o poznavanju in uporabi aplikacije Audibook. Vprašalnik je bil na voljo v elektronski obliki. Vzorčenje je bilo priložnostno.

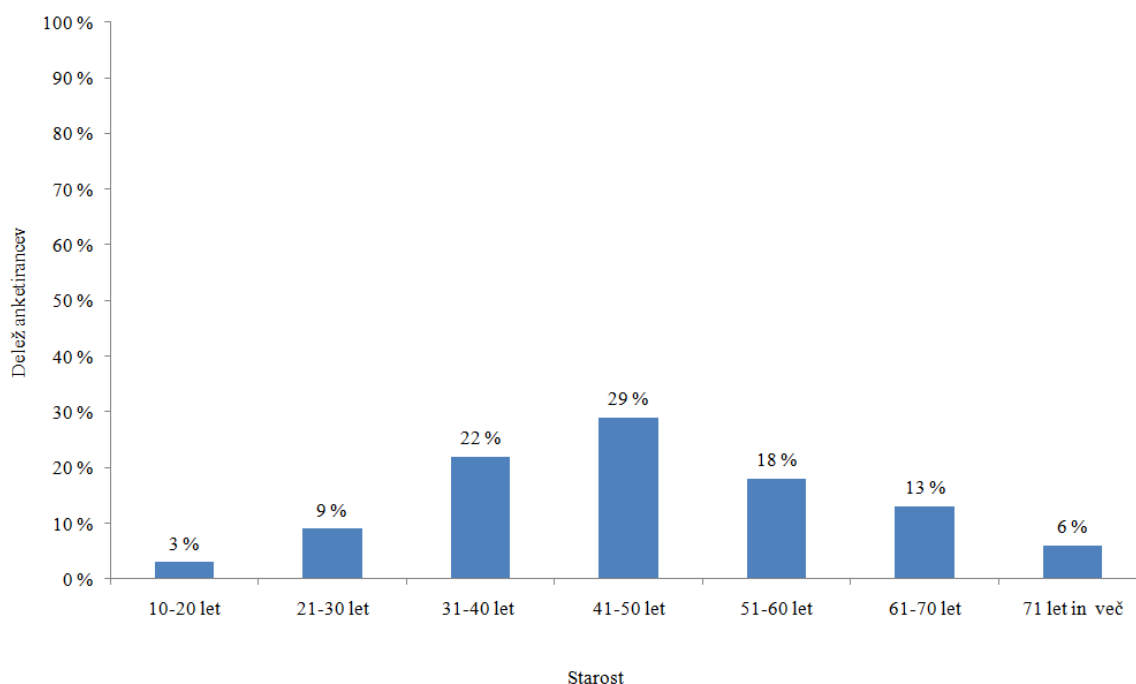
6.2.1 Vzorec

Anketni vprašalnik smo naslovili na uporabnike Knjižnice Logatec. Na vprašalnik je kliknilo 321 anketirancev, od teh jih je anketo v celoti izpolnilo 207, osem anket je bilo delno izpolnjenih. V analizo smo vključili 207 v celoti izpolnjenih vprašalnikov. V anketo smo vključili tudi dve demografski vprašanji, s katerima smo pridobili boljšo predstavbo o vzorcu.

Slika 6: Spol anketirancev (n = 207)

Kot prikazuje Slika 6 so anketni vprašalnik v veliki večini izpolnile osebe ženskega spola. Kar 85 % (175) anketirancev predstavljajo ženske in le 15 % (31) moški.

Slika 7: Starost anketirancev (n = 207)

Kot je razvidno iz Slika 7, največ anketirancev spada v starostno skupino od 41 do 50 let, tem sledijo anketiranci, stari od 31 do 40 let. Najmanj zastopani starostni skupini sta skupina od 71 let in več ter skupina od 10 do 20 let.

6.2.2 Raziskovalni pripomoček

Anketni vprašalnik je vseboval 14 vprašanj, od tega je bilo devet vprašanj zaprtega tipa, tri vprašanja polzaprtega tipa in eno vprašanje odprtega tipa. Izdelali smo ga s pomočjo spletnega orodja 1KA, z naprednim paketom 2KA, ki omogoča naprednejše funkcije, kot so IF-pogoji za prikazovanje vprašanj le pod določenimi pogoji (Priloga 1).

Vprašalnik se je glede na odgovore sodelujočih razdelil na dva dela. Prvi del vprašanj je bil namenjen uporabnikom, ki niso bili seznanjeni s ponudbo izposoje zvočnih knjig v Knjižnici Logatec.

Drugi del vprašanj je bil namenjen tistim, ki so za ponudbo izposoje zvočnih knjig s pomočjo aplikacije Audibook že vedeli. Želeli smo izvedeti, kako pogosto uporabljajo aplikacijo, ali jim uporaba predstavlja težave in ali so zadovoljni s ponudbo zvočnih knjig, ki jih za izposajo ponuja Knjižnica Logatec.

6.2.3 Izvedba

Anketa je bila na voljo v prvem tednu meseca aprila. Izpolnjevanje ankete je bilo možno le v elektronski obliki s pomočjo orodja 1KA. Povezava na anketo je bila deljena na Facebooku knjižnice in na Instagram profilu knjižnice. Anketni vprašalnik je bil uporabnikom na voljo pet dni, od 1. do 5. aprila 2024. Povprečni čas izpolnjevanja ankete je bil 2 minuti.

7 REZULTATI

Rezultati bodo predstavljeni po posameznih raziskovalnih sklopih: število zvočnih knjig aplikacije Audibook v Knjižnici Logatec, izposoja zvočnih knjig aplikacije Audibook med uporabniki Knjižnice Logatec, največkrat izposojene zvočne knjige, seznanjenost uporabnikov Knjižnice Logatec z aplikacijo Audibook, zadovoljstvo uporabnikov s ponudbo zvočnih knjig in splošne izkušnje z aplikacijo Audibook.

7.1 ŠTEVILO ZVOČNIH KNJIG V APLIKACIJI AUDIBOOK

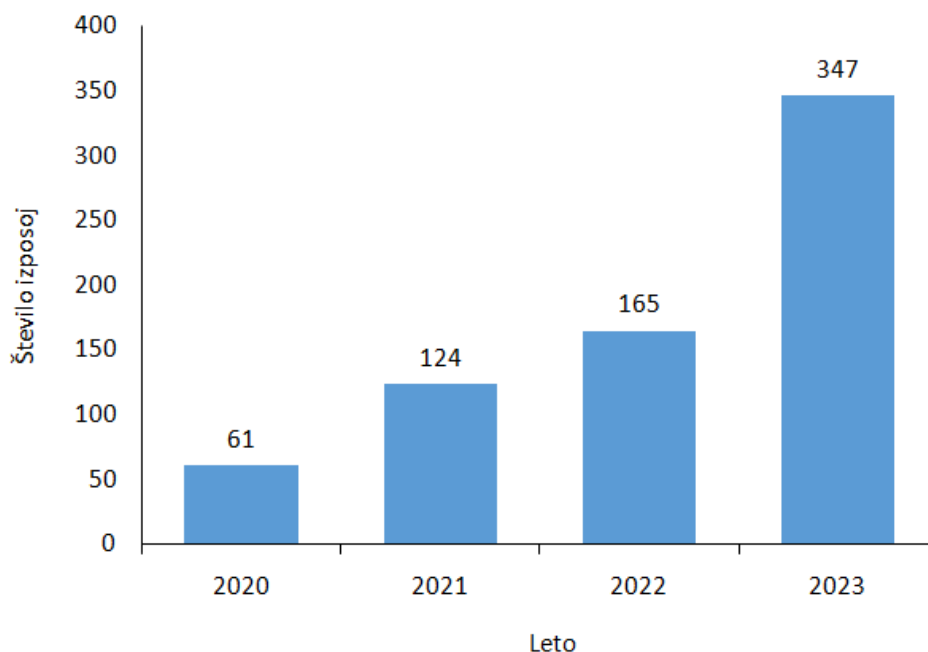
Knjižnica Logatec izposoji zvočnih knjig aplikacije Audibook svojim članom ponuja od leta 2020. Prvi dve leti je zvočne knjige kupovala na podlagi licenčnega paketa 1 – *Leposlovje*, ki omogoča nabavo 100 licenc oziroma naslovov leposlovja, medtem ko je vsak naslov na voljo za 52 izposoj. V letu 2021 je Knjižnica Logatec dodatno dokupila še 60 licenc za posamezne zvočne knjige. Leta 2022 je začela s kupovanjem po paketnem licenčnem programu 3 – *Prosta izbira*, ki omogoča, da na letni ravni knjižnica izbere 100 naslovov žanrsko poljubnih zvočnih knjig in vsaka od teh knjig je lahko izposojena 52-krat. Paketni program 3 – *Prosta izbira* je uporabila tudi leta 2023 in leta 2024. Če bi sešteli vse zakupljene licence, bi lahko ugotovili, da Knjižnica Logatec svojim uporabnikom leta 2024 ponuja 560 naslovov zvočnih knjig. Z nadaljnjim raziskovanjem podatkov smo ugotovili, da temu ni tako.

Na portalu Audibook-knjižnice smo pod zavihkom *Aktivne licence* našli združene statistične podatke. Tam izvemo, da je Knjižnica Logatec svojim uporabnikom na začetku leta 2024 ponuja 559 zakupljenih naslovov zvočnih knjig.

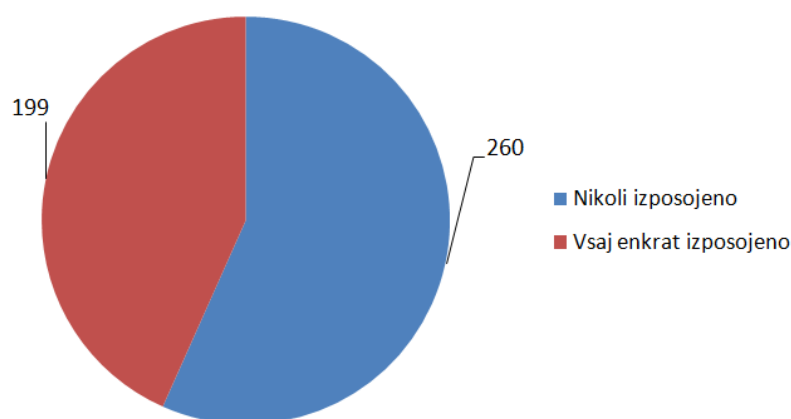
S pregledom podatkov o zakupljenih licencah smo ugotovili, da je bila licenca za zvočno knjigo *Zbrka poezije* avtorice Zale Đurič Ribič zakupljena dvakrat v letu 2020. To pomeni, da je uporabnikom na začetku leta 2024 dejansko na voljo 559 različnih naslovov in ne 560. Ker želimo podatke samo do konca leta 2023, moramo odšteti licence, ki so bile dokupljene v letu 2024. To pomeni, da je bilo do konca leta 2023 uporabnikom Knjižnice Logatec na voljo 459 različnih naslovov zvočnih knjig.

7.2 IZPOSOJA ZVOČNIH KNJIG

Kot je razvidno iz grafikona, ki ga prikazuje Slika 8, je trend izposoje zvočnih knjig v Knjižnici Logatec pozitiven. Največja rast izposoje je bila v letu 2023, saj se je število izposoj v primerjavi z letom 2022 več kot podvojilo.

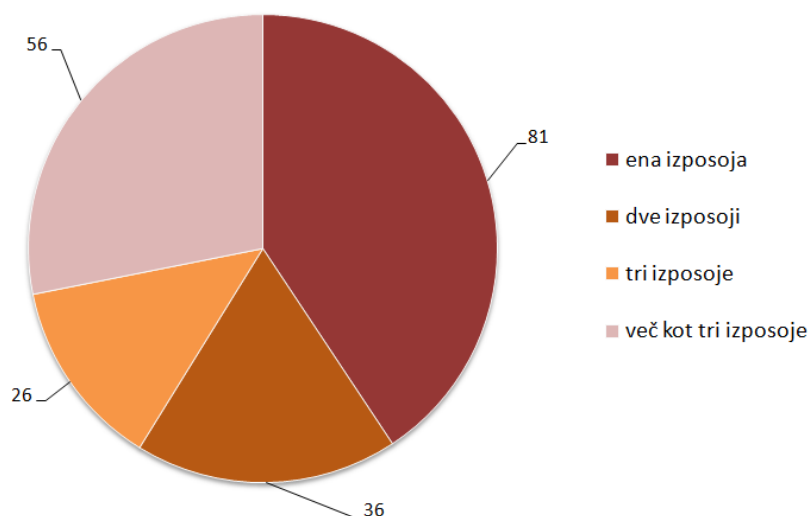

Slika 8: Izposoja zvočnih knjig od leta 2020 do leta 2023

Slika 9: Primerjava med izposojenimi in nikoli izposojenimi zvočnicami (n = 459)

Grafikon na Sliki 9 prikazuje razmerje med nikoli izposojenimi zvočnicami in zvočnicami, ki so bile izposojene vsaj enkrat v obdobju od leta 2020 do leta 2023. Iz tortnega prikaza je razvidno, da več kot polovica zvočnih knjig ni bila izposojena.

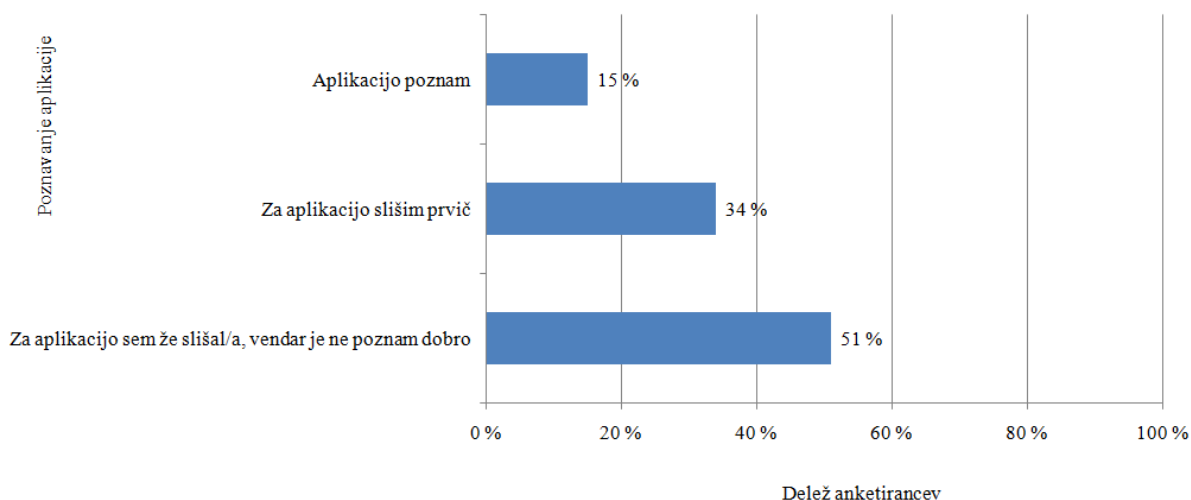
Slika 10: Statistika izposojenih zvočnic (n = 199)

Grafikon na Sliki 10 prikazuje podrobnejšo razčlenitev statističnih podatkov za izposojene zvočnice v obdobju od leta 2020 do leta 2024. Več kot ena tretjina (81) izposojenih zvočnih knjig je bila izposojena samo enkrat, 36 zvočnih knjig je bilo izposojenih dvakrat, 26 zvočnih knjig je bilo izposojenih trikrat in 56 zvočnic je bilo izposojenih več kot trikrat.

7.3 NAJVEČKRAT IZPOSOJENE ZVOČNICE

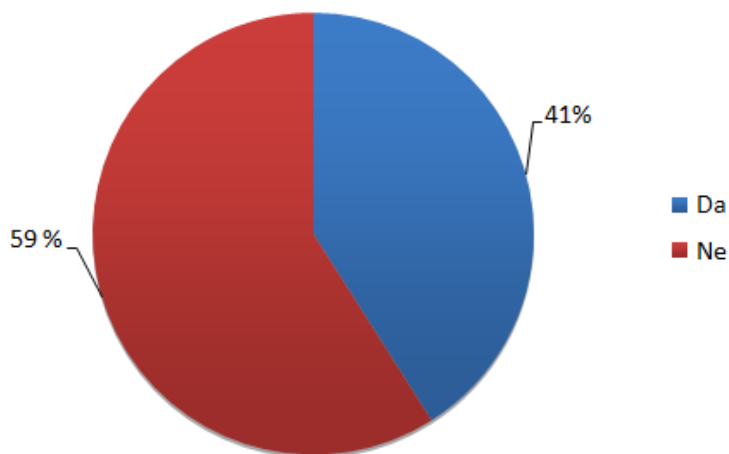
Zanimalo nas je tudi, katere knjige so si uporabniki Knjižnice Logatec največkrat izposodili. Priloga 1 prikazuje deset največkrat izposojenih knjig v obdobju od leta 2020 do leta 2023. Na prvo mesto (26 izposoj) se uvršča biografija *Nespodobni odvetnik*, Tadeja Goloba. Na drugo in tretje mesto se uvrščata knjigi za osebno rast *Placebo ste vi – meditacije* in *12 pravil za življenje*. Na seznamu prevladujejo kriminalni romani (4), ki jim sledijo knjige za osebno rast in zdravje (3), s po enim naslovom so zastopani potopisi, biografije in ljubezenski romani.

7.4 SEZNANJENOST UPORABNIKOV Z APLIKACIJO AUDIBOOK

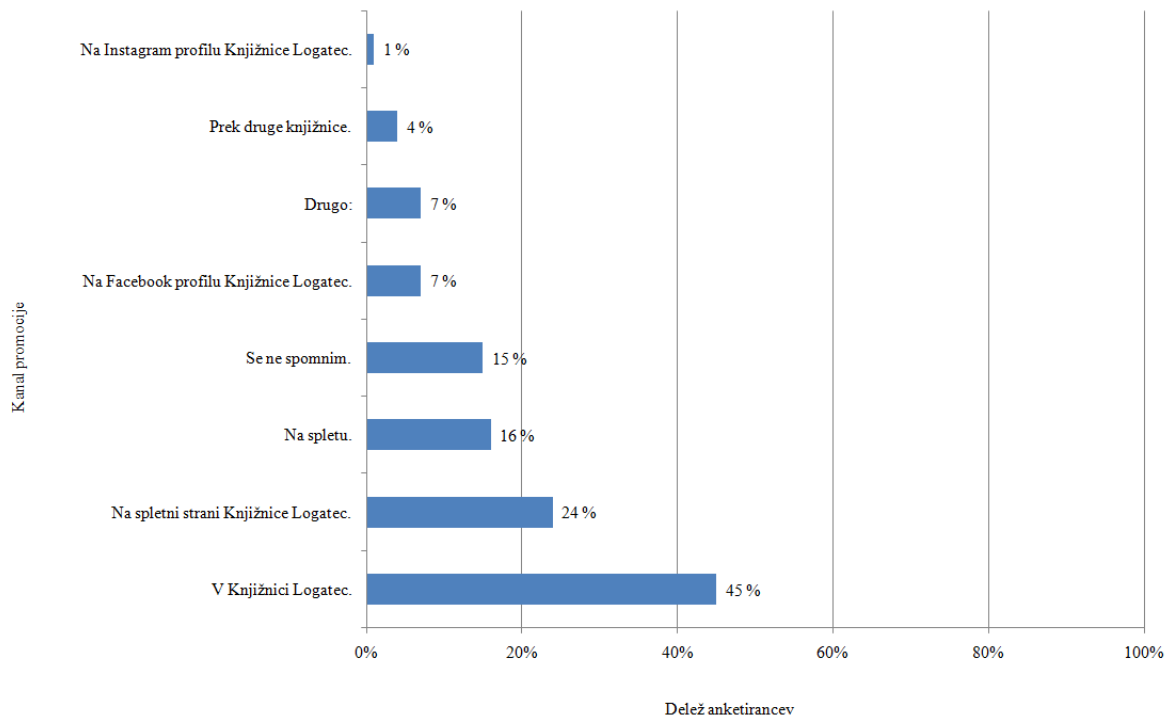
Slika 11: Seznajenost uporabnikov z aplikacijo Audibook (n = 207)

Anketirance smo spraševali, ali poznajo aplikacijo Audibook, ki omogoča knjižnično izposajo zvočnih knjig. Slika 11 prikazuje, da je več kot polovica anketirancev za aplikacijo že slišala, vendar te ne poznajo dobro. Malo več kot tretjina vseh anketirancev aplikacije ni poznala in so zanj slišali prvič. Le 15 % vseh anketirancev je aplikacijo Audibook že poznalo.

Slika 12: Seznanjenost uporabnikov s knjižnično izposajo zvočnic (n = 207)

Zanimalo nas je, ali uporabniki Knjižnice Logatec vedo, da knjižnica omogoča brezplačno izposajo zvočnih knjig s pomočjo aplikacije Audibook. Kot prikazuje Slika 12, je bila manj kot polovica anketirancev (41 % oziroma 85 anketirancev) v času izvajanja ankete seznanjena s to možnostjo.

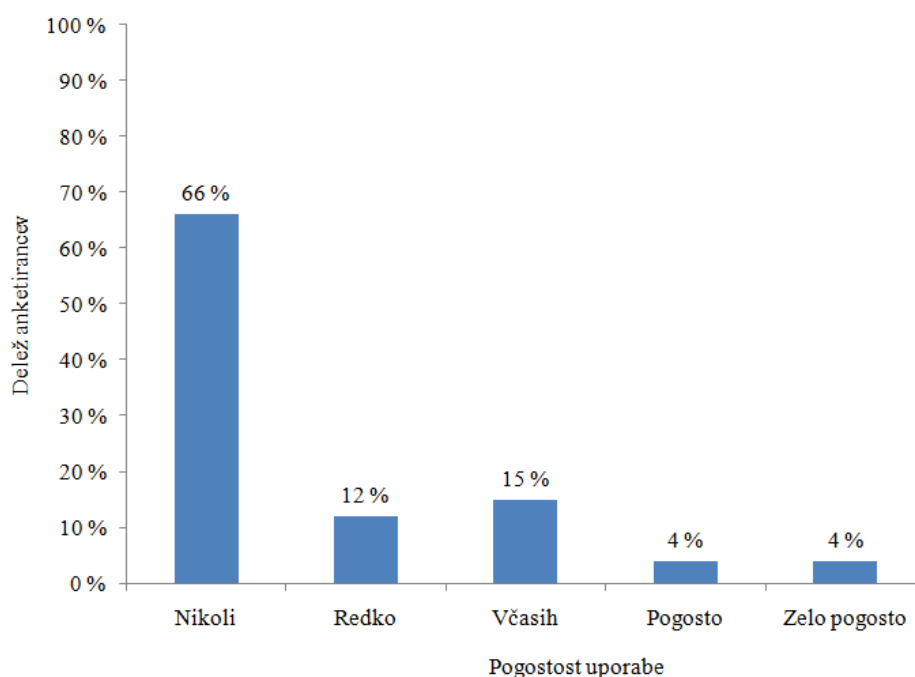

Slika 13: Kje so anketiranci izvedeli za aplikacijo Audibook (n = 85)

Anketirance, ki vedo, da Knjižnica Logatec omogoča izposajo Audiobook zvočnic, smo vprašali, kje so pridobili to informacijo. Glavna kanala, s pomočjo katerih so se anketiranci

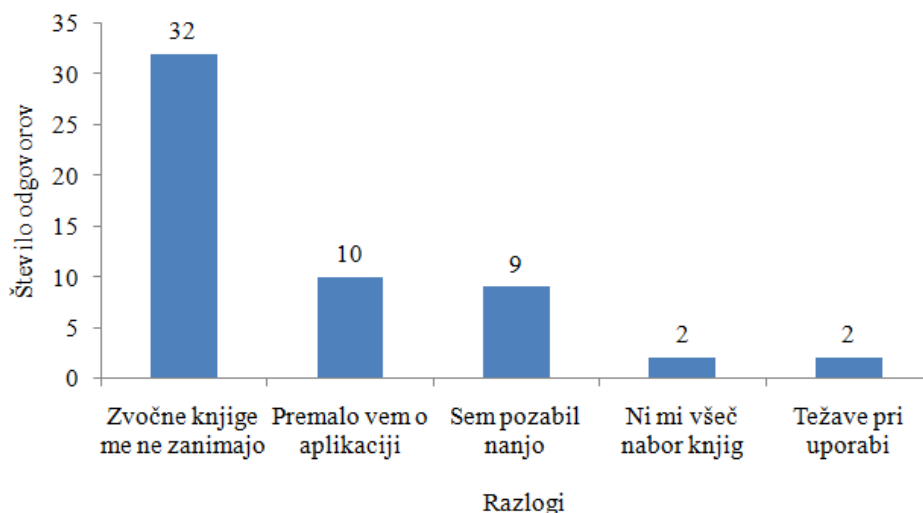
seznanili z aplikacijo Audibook, sta Knjižnica Logatec in spletna stran knjižnice. Skoraj polovica je za aplikacijo Audibook izvedela ob obisku Knjižnice Logatec in malo manj kot ena četrtnina na spletni strani Knjižnice Logatec. Najmanj anketirancev je za aplikacijo izvedelo na Instagram profilu Knjižnice Logatec. 7 % anketirancev je označilo odgovor *Drugo* in kot odgovor navedlo, da so za izposajo zvočnih knjig s pomočjo aplikacije izvedeli od prijatelja oziroma znanca.

7.5 IZKUŠNJE Z APLIKACIJO AUDIBOOK

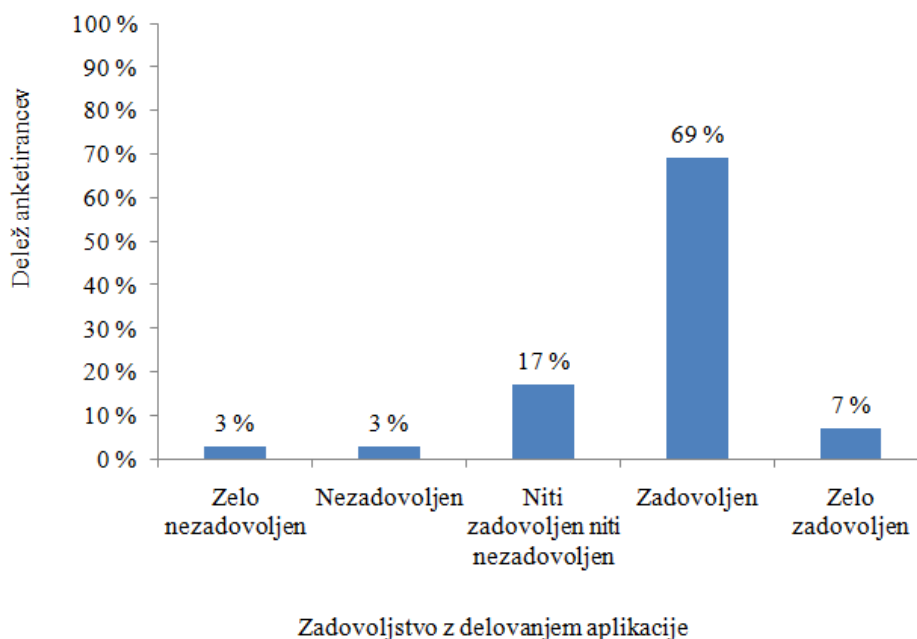
Slika 14: Pogostost uporabe aplikacije (n = 85)

Anketirance, ki vedo, da Knjižnica Logatec omogoča izposajo Audiobook zvočnic, smo vprašali, kako pogosto uporabljajo aplikacijo. Kot je razvidno s Slike 14, več kot polovica anketirancev (66 % oziroma 56 anketirancev) aplikacije ne uporablja. Le 34 % (29) anketirancev aplikacijo dejansko uporablja.

Slika 15: Razlogi za neuporabo aplikacije med seznanjenimi anketiranci (n = 56)

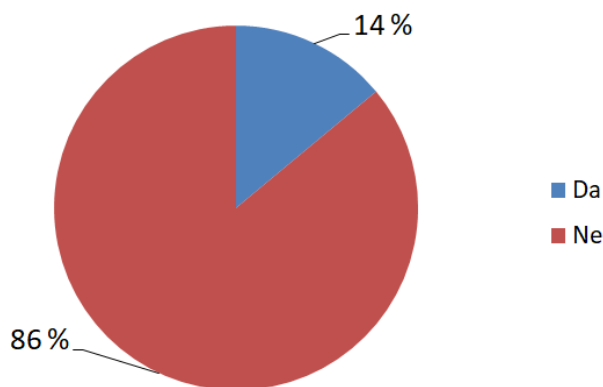
Anketirance, ki so sicer seznanjeni z aplikacijo, vendar je ne uporabljajo, smo vprašali za razloge. Te smo razdelili v pet kategorij, ki jih prikazuje Slika 15. Kar 32 anketirancev je odgovorilo, da aplikacije ne uporabljajo, ker jih zvočne knjige ne zanimajo. Deset anketirancev je odgovorilo, da o aplikaciji vedo premalo, devet jih pravi, da so na aplikacijo preprosto pozabili. Dva anketiranca sta kot razlog za neuporabo navedla nezadovoljiv nabor knjig in dva težave pri uporabi aplikacije.

Slika 16: Zadovoljstvo uporabnikov z delovanjem aplikacije (n = 29)

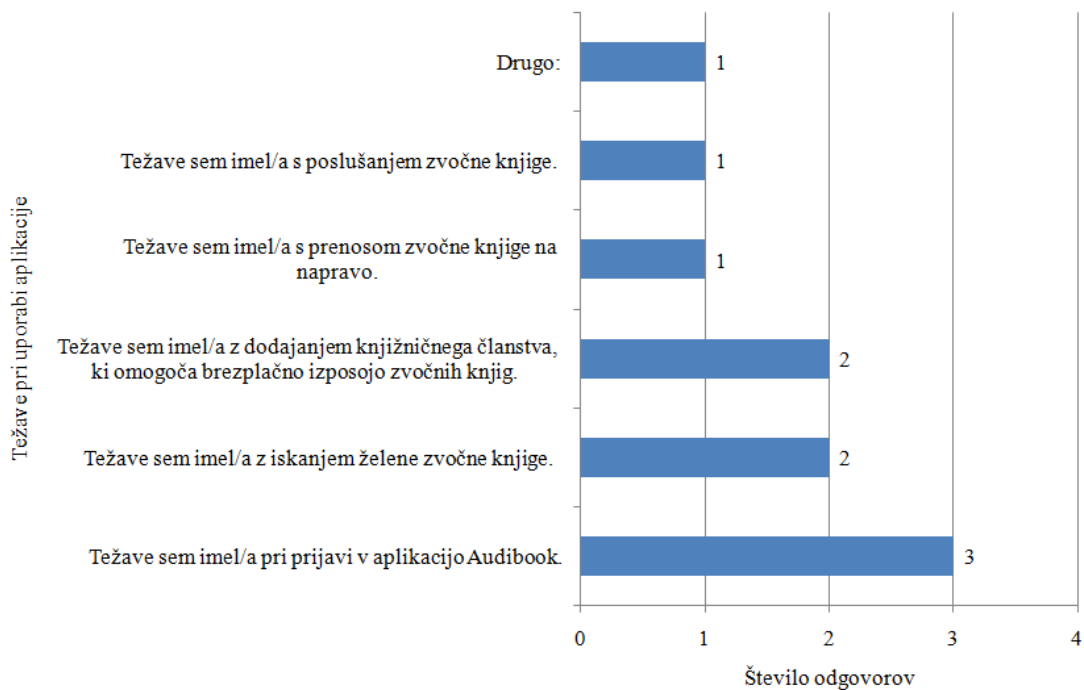
Anketiranci, ki uporabljajo aplikacijo Audibook, so v veliki večini zadovoljni z delovanjem aplikacije. Kot vidimo na Sliki 16, je kar 69 % anketirancev zadovoljnih z njenim delovanjem,

medtem ko jih je 7 % zelo zadovoljnih. 17 % anketirancev je odgovorilo, da niso niti zadovoljni niti nezadovoljni.

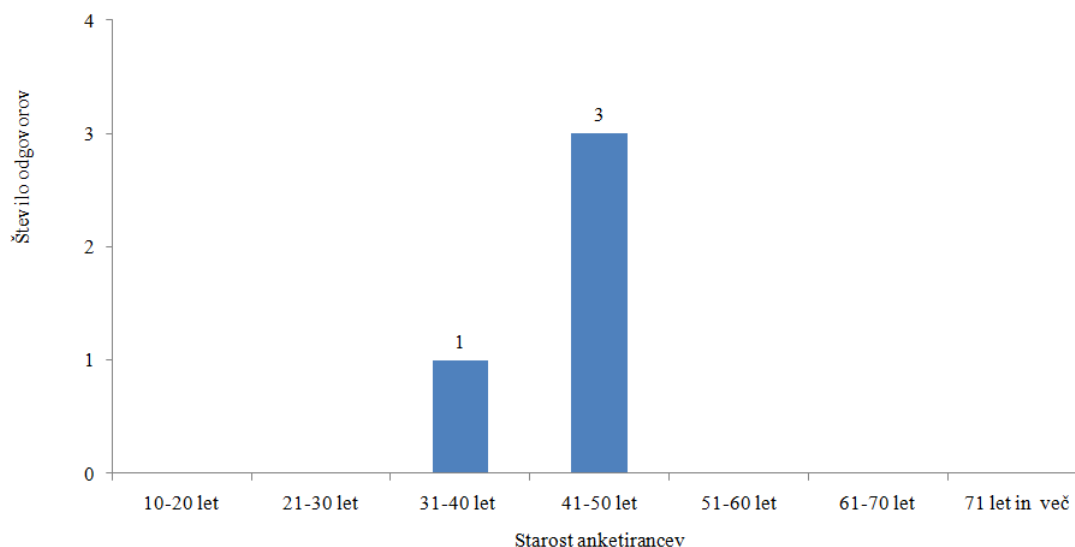
Slika 17: Pojavljanje težav pri uporabi aplikacije (n = 29)

Anketiranci, ki uporabljajo aplikacijo Audibook, v veliki večini pri uporabi aplikacije nimajo težav. Kot je razvidno s Slike 17, je le 14 % anketirancev pri uporabi aplikacije naletelo na težave. Slika 18 prikazuje, katere težave so se pojavile največkrat. Pod možnost Drugo je eden od anketirancev napisal: »Včasih se aplikacija kar zapre in ne deluje.«

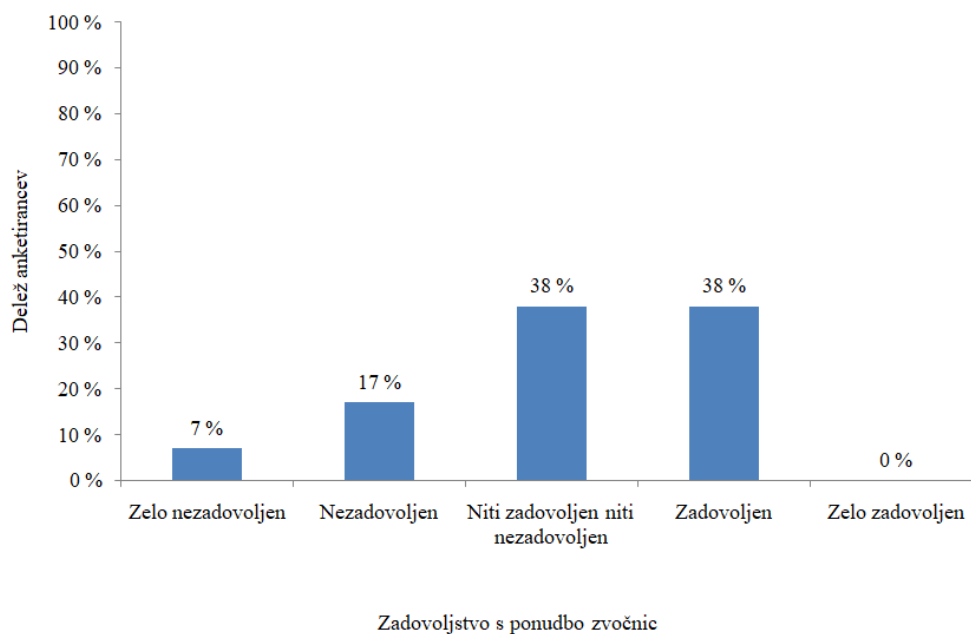
Slika 18: Pogostost težav pri uporabi aplikacije (n = 4)

Zanimala nas je tudi starost anketirancev, ki so imeli pri uporabi težave. Kot prikazuje Slika 19, trije anketiranci spadajo v starostno skupino od 41 do 50 let in en anketiranec v skupino od 31 do 40 let.

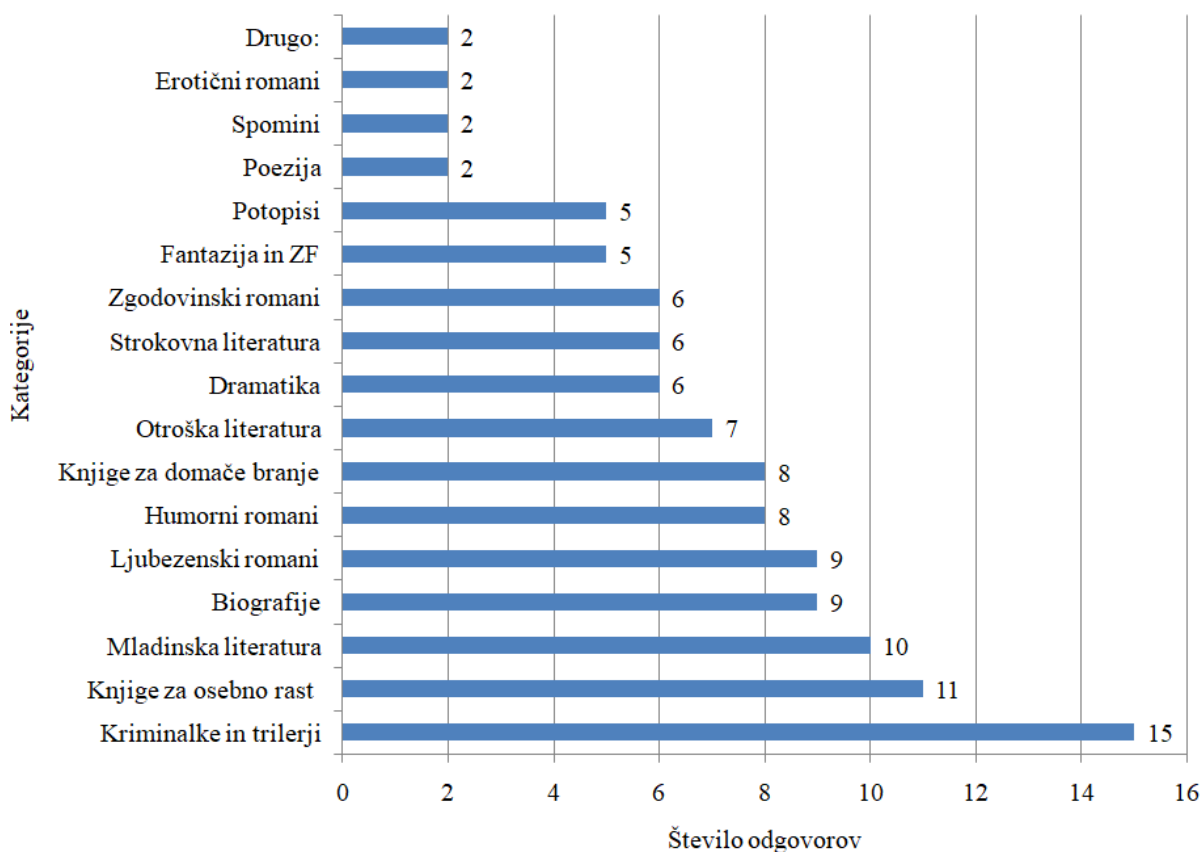
Slika 19: Starost anketirancev, ki so imeli težave z aplikacijo (n = 4)

7.6 ZADOVOLJSTVO UPORABNIKOV S PONUDBO ZVOČNIH KNJIG

Slika 20: Zadovoljstvo uporabnikov s ponudbo zvočnih knjig (n = 29)

Podatki, ki jih prikazuje Slika 20, kažejo, da uporabniki aplikacije Audibook niso zelo zadovoljni s ponudbo zvočnic, ki jih ponuja Knjižnica Logatec. Delež anketirancev, ki so zadovoljni, enak deležu tistih, ki niti so niti niso zadovoljni. 17 % anketirancev je nezadovoljnih in 7 % anketirancev je zelo nezadovoljnih.

Slika 21: Želje uporabnikov glede gradiva (n = 29)

Največ uporabnikov si želi večjo ponudbo kriminalk in trilerjev, tem sledijo knjige za osebno rast in mladinska literatura. Najmanj zanimanja je za erotične romane, poezijo in spomine. Dva uporabnika sta izrazila še dve kategoriji, ki nista bili na seznamu: moderni romani in knjige v tujih jezikih.

8 RAZPRAVA

Z raziskavo smo želeli dobiti vpogled v trenutno stanje uporabe aplikacije Audibook med uporabniki Knjižnice Logatec. Zastavili smo si šest raziskovalnih vprašanj, ki smo jim postavili šest vzporednih hipotez.

Hipotezo *Uporabnikom je bilo na koncu leta 2023 na voljo 434 zvočnih knjig* moramo ovreči. Kot smo ugotovili z analizo podatkov, ki so dostopni na platformi Audibook-knjižnice, je Knjižnica Logatec uporabnikom do konca leta 2023 ponujala 459 naslovov zvočnih knjig. Z nadaljnjim raziskovanjem smo ugotovili, zakaj je prišlo do take razlike med prikazom zvočnih knjig v katalogu Cobiss+ in dejanskim stanjem. Vseh 559 naslovov zvočnih knjig, ki smo jih pridobili na vmesniku Audibook-knjižnice, smo poiskali v katalogu Cobiss+. Tako smo izluščili 25 naslovov, ki jih katalog ne prikaže. Ugotovili smo, da pri vseh petindvajsetih naslovih v zapisu COMARC ni izpolnjeno podpolje 125c – oznaka za govorjeno besedilo. Prav na to opozarja že Kranjc Vobovnik (2023), ki razlaga, da je pri opisu spletnega zvočnega posnetka zelo pomembno, da je izpolnjeno podpolje 125c, saj samo tako Cobiss+ zapis uvrsti med zvočne knjige. Izpostavlja, da je analiza pokazala, da podpolje 125c ni dosledno izpolnjeno ne v zapisih za neglasbene zvočne posnetke ne v zapisih za spletne zvočne posnetke.

Hipotezo *Izposoja zvočnih knjig v Knjižnici Logatec iz leta v leto narašča* lahko potrdimo. Trend izposoje zvočnih knjig aplikacije Audibook v Knjižnici Logatec je pozitiven. Kot smo pričakovali, izposoja iz leta v leto raste, kar je v skladu s svetovnimi trendi. Število naslovov, ki so bili na razpolago uporabnikom se je iz leta v leto povečevalo. To je lahko tudi eden od razlogov za rast izposoje. Skrb vzbujajoč je podatek, da več kot polovica zvočnih knjig aplikacije Audibook, ki jih uporabnikom ponuja Knjižnica Logatec, ni bila nikoli izposojena. Od skupno 459 zvočnic jih je bilo vsaj enkrat izposojenih le 199. Če podrobneje pogledamo izposajo zvočnih knjig, lahko opazimo, da je bilo le 56 zvočnic izposojenih več kot trikrat.

Hipotezo *Uporabniki Knjižnice Logatec si največkrat izposodijo lahkotnejšo literaturo, ki jo lahko poslušajo med opravljanjem drugih opravil, med te spadajo knjige za samopomoč, kriminalke, potopisi, spomini ...* lahko prav tako potrdimo. Analiza je pokazala, da med prve tri največkrat izposojene zvočnice spadajo biografije in knjige za osebno rast. Naše ugotovitve se ujemajo s trditvami Baron (2021), ki trdi, da so bolj priljubljeni lahkotnejši žanri, ki omogočajo večopravilnost, saj od poslušalca ne zahtevajo popolne zbranosti. Zelo visoko se uvrščata zvočni knjigi *Placebo ste vi – meditacije* in *Odvadite se biti to, kar ste – meditacije*. Če dobljenim podatkom dodamo še podatke za pretekle štiri mesece leta 2024, vsa tri mesta zasedajo knjige za osebno rast in zdravje (*12 pravil za življenje*; 37 izposoj, *Placebo ste vi – meditacije*; 28 izposoj, *Odvadite se biti to, kar ste – meditacije*; 26 izposoj). pri tem lahko opazimo tudi to, da sta prej omenjeni zvočni knjigi pravzaprav vodeni meditaciji, ki sta že v

osnovi namenjeni poslušanju. Zaključimo lahko, da si uporabniki pogosteje izposojajo lahkotnejše žanre in besedila, ki so že v prvotni obliki namenjena poslušanju.

Hipotezo *Uporabniki Knjižnice Logatec niso dobro seznanjeni z aplikacijo Audibook* lahko potrdimo, saj je več kot polovica anketiranih uporabnikov za aplikacijo že slišala, vendar je ne poznajo zelo dobro. Prav tako je velik tudi delež anketirancev, ki so za aplikacijo slišali prvič. Le 15 % anketirancev je odgovorilo, da aplikacijo poznajo. Hipotezo potrjuje dejstvo, da več kot polovica anketirancev ni vedela, da Knjižnica Logatec omogoča brezplačno izposajo zvočnih knjig. Zaključimo lahko, da anketiranci aplikacijo Audibook poznajo oziroma so zanjo vsaj že slišali, vendar niso dobro seznanjeni z informacijo, da to storitev ponuja tudi Knjižnica Logatec. Tisti, ki za to storitev vedo, so največkrat zanjo izvedeli v Knjižnici Logatec in na spletni strani knjižnice. Kanal, s pomočjo katerega knjižnica najslabše promovira aplikacijo Audibook, je Instagram profil, prav tako je le malo višje na lestvici promocija s pomočjo Facebook profila. To lahko razložimo s tem, da knjižnica ni bila zelo dejavna na družbenih omrežjih, kar se je začelo spreminjati šele nedavno. Družbene medije uporablja predvsem za promocijo dogodkov in sprotna obvestila, a ne tudi za promocijo posebnega gradiva in zbirk.

Hipotezo *Uporabniki Knjižnice Logatec imajo z aplikacijo Audibook pozitivne izkušnje* lahko le delno potrdimo. Od vseh anketiranih članov knjižnice le 29 članov aplikacijo uporablja, od tega je več kot tri četrtine uporabnikov zadovoljnih z delovanjem aplikacije. Le štirje uporabniki so pri uporabi naleteli na težave, med katerimi je najpogostejša težava pri prijavi v aplikacijo. Pričakovali smo, da bodo imeli z uporabo aplikacije težave starejši uporabniki, vendar se je izkazalo, da temu ni tako. Uporabniki, ki so zaznali težave, spadajo v dve najbolj zastopani starostni skupini vzorca in ne med najstarejše uporabnike. Uporabnike, ki aplikacijo poznajo in vedo, da Knjižnica Logatec to storitev ponuja, vendar aplikacije Audibook ne uporabljajo, smo vprašali o razlogih za njeno neuporabo. Izkazalo se je, da je največji razlog za to preprosto ta, da jih zvočne knjige ne zanimajo. Močno prisotna sta še dva razloga za neuporabo aplikacije: anketiranci o aplikaciji ne vedo dovolj, in, da so na aplikacijo pozabili. Na podlagi teh rezultatov lahko sklepamo, da knjižnica o aplikaciji svojih uporabnikov ne izobražuje dovolj in da je aplikacijo premalo promovirala. Štirje člani so podali bolj negativne odgovore za neuporabo aplikacije. Dva anketiranca aplikacije ne uporabljata zaradi slabega nabora knjig in dva zaradi težav pri uporabi. Zaključimo lahko, da so uporabniki, ki aplikacijo Audibook uporabljajo, v večini zadovoljni z njenim delovanjem in imajo pozitivne izkušnje, le manjši delež anketirancev

je pri uporabi naletel na težave. Po drugi strani uporabniki, ki za aplikacijo vedo in je ne uporabljajo, izražajo nezadovoljstvo, saj o aplikaciji ne vedo dovolj, jim ni všeč nabor knjig ali so imeli težave pri uporabi aplikacije.

Hipotezo *Uporabniki Knjižnice Logatec, ki uporabljajo aplikacijo Audibook, so zadovoljni s ponudbo zvočnih knjig* moramo ovreči. Od 29 anketirancev, ki aplikacijo uporabljajo, ni nihče zelo zadovoljen s ponudbo zvočnic, ki jih ponuja knjižnica. Resda je veliko uporabnikov zadovoljnih s ponudbo, enako število se jih giblje nekje vmes med zadovoljstvom in nezadovoljstvom, vendar tehnično prevesijo glasovi uporabnikov, ki so s ponudbo nezadovoljni in zelo zadovoljni. Na to, da moramo hipotezo ovreči, nam kažejo tudi podatki, da dve osebi, ki sta sicer seznanjeni z aplikacijo in s ponudbo izposoje zvočnih knjig, aplikacije ne uporabljata, saj nista zadovoljni z naborom knjig. Največ uporabnikov želi večjo ponudbo kriminalk in trilerjev ter knjig za osebno rast, kar se ujema z našimi ugotovitvami o najbolj priljubljenih žanrih. Presenetljiv se zdi velik delež anketirancev, ki si želijo večje število mladinske literature. Po pregledu obstoječe ponudbe ta želja ni presenetljiva, saj ima Knjižnica Logatec zakupljenih samo 42 licenc za mladinske knjige. To nam kaže, da bo treba natančneje raziskati potrebe in želje uporabnikov naše knjižnice in temu prilagoditi nabavo.

9 ZAKLJUČEK

Z nalogo smo želeli ugotoviti trenutno stanje storitve izposoje zvočnih knjig v Knjižnici Logatec. Ugotovili smo, da število izposoj zvočnih knjig iz leta v leto narašča, iz česar lahko sklepamo, da se je storitev dobro prijela med uporabniki. Vendar kljub vedno višji izposoji zvočnih knjig lahko rečemo, da ima aplikacija še veliko večji potencial, ki je neizkoriščen. Izkazalo se je, da Knjižnica Logatec premalo promovira aplikacijo Audibook, saj člani niso dobro seznanjeni s ponudbo tovrstnega zvočnega gradiva, nekateri so na aplikacijo celo pozabili. Knjižnica bi lahko zvočne knjige bolj promovirala po družbenih omrežjih Facebook, Instagram in Tiktok. Ker so trenutno zelo popularne video vsebine, bi lahko, na primer, izdelali video, v katerem bi eno knjigo brali na različne načine; v tiskani obliki, na bralniku in kot zvočno knjigo. Ali pa video, v katerem bi predstavili prednosti zvočnih knjig, kot je na primer večopravilnost. Knjižnica Logatec tedensko na družbenih medijih objavlja slike tiskanih knjižnih novosti in podobno bi lahko naredili tudi za zvočnice. Zvočno knjigo bi lahko predstavili s sliko in opisom. Dodatno bi lahko izpostavili kakšno posebnost zvočnice, kot na

primer, kdo bere knjigo, ali je knjiga razpisana za maturo, mogoče je po knjigi posnet film ... Tako bi lahko pri zvočnici *Jezero* Tadeja Goloba izpostavili, da jo bere Sebastijan Cavazza, ki je zaigral tudi v istoimenski tv seriji. Smiselno bi bilo zvočne knjige predstaviti tudi različnim skupinam uporabnikov. Knjižnica ima v lokalnem okolju dobre povezave z domovi za ostarele, saj jih redno obiskujemo in izvajamo ure branja. Mnogi starostniki težko berejo zaradi različnih omejitev, zvočne knjige pa bi jim lahko omogočile dostop do branja in kulture. Lahko bi stopili v stik z zaposlenimi v ustanovi in jim predstavili delovanje aplikacije in možnost izposoje zvočnih knjig, in če bi bili naklonjeni ideji, bi lahko zvočnice predstavili tudi varovancem domov. Zvočne knjige bi lahko predstavili tudi vzgojiteljicam in vzgojiteljem v vrtcih, s katerimi prav tako že sodelujemo. Knjižnica ponuja veliko zvočnih knjig pravljič, ki bi jih lahko vključili v izobraževalne ure.

Prav tako bo morala knjižnica več časa nameniti izobraževanju o uporabi aplikacije, saj so nekateri pri uporabi naleteli na težave, spet drugi aplikacije ne uporabljajo, ker o njej ne vedo dovolj. Za izobraževanje uporabnikov bi lahko organizirali izobraževalne delavnice, na katerih bi bila predstavljena aplikacija in njena uporaba. Delavnica bi imela 5 razpisanih mest. Če se bi skupinsko izobraževanje izkazalo za prezahtevno, bi lahko poizkusili z individualno pomočjo. Vsakemu zainteresiranemu bi dodelili termin, vsak posameznik bi tako imel na voljo pol ure individualne pomoči. Individualno pomoč bi lahko izvajali enkrat na mesec. Tako bi se lahko vsakemu prijavljenemu uporabniku dobro posvetili in mu lažje pomagali. Uporabnike bi lahko izobraževali tudi preko spletnih medijev. Lahko bi, na primer, izdelali predstavitveni video, v katerem bi bilo predstavljeno, kako deluje aplikacija.

Pridobljeni podatki kažejo tudi na to, da mora Knjižnica Logatec spremeniti nabavno politiko, saj uporabniki niso zadovoljni z naborom zvočnih knjig. Kot smo pričakovali, se največ izposojajo lahkotnejše knjige, medtem ko si uporabniki želijo predvsem več kriminalnih romanov, knjige za osebno rast in mladinsko literaturo. Trenutni nabavni načrt predvideva 100 novih naslovov letno. Če bi želeli povečati to število, bi morali najprej povečati denarna sredstva, ki so namenjena za nakup zvočnih knjig. Sto naslovov zvočnih knjig se zakupi v paketu na začetku leta, kar pomeni, da čez celo leto ne dokupujemo naslovov uspešnic ali naslovov, za katere uporabniki izrazijo zanimanje. Če bi povečali denarna sredstva, bi lahko dokupovali naslove tudi med letom.

Raziskava nam ponuja neki osnovni vpogled v uporabo aplikacije Audibook med uporabniki Knjižnice Logatec. Kljub velikemu vzorcu moramo upoštevati, da nekatere značilnosti anketirancev vplivajo na rezultate raziskave. Vzorčenje je bilo priložnostno, kar pomeni, da posploševanje rezultatov ni možno. Anketni vprašalnik so izpolnile večinoma ženske, ki sledijo Instagram in Facebook profilu knjižnice. Zaradi tega bi bilo treba raziskavo izvesti na veliko večjem, bolj raznolikem vzorcu. Raziskavo je delno omejevala tudi zasnova portala Audibook za knjižničarje, saj portal ne omogoča vpogleda v podrobne statistike. Prav tako lahko na portalu najdemo le skupno število dodanih članstev od leta 2020 naprej, a na žalost tega podatka ne moremo dobiti za določeno časovno obdobje. Raziskava lahko služi kot dobra osnova za premislek o nabavni politiki zvočnih knjig Knjižnice Logatec in o tem, kako bomo zvočne knjige bolje promovirali in uporabnike tudi navadili na tovrstno »branje« v prihodnosti.

10 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

Audible (service). (b. d.). V *Wikipedia: prosta enciklopedija*.

[https://en.wikipedia.org/wiki/Audible_\(service\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Audible_(service))

Audibook. (b. d.). *Knjižnica avdio knjig*. <https://www.audibook.si/knjiznica>

Baron, N. S. (2021). *How we read now: strategic choices for print, screen, and audio*. Oxford University Press.

Kanič, I., Leder, Z., Ujčič, M., Vilar, P. in Vodeb, G. (2009). *Bibliotekarski terminološki slovar*. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

Knjižnica Logatec. (2023). *Letno poročilo javnega zavoda Knjižnica Logatec za leto 2023*.

https://knjiznicalogatec.si/wp-content/uploads/2024/03/LETNO-POROCILO-JAVNEGA-ZAVODA-KNJIZNICA-LOGATEC-ZA-LETO-2023_ultima.pdf

Knjižnica Logatec. (b. d.). *Zgodovina*. <https://www.log.sik.si/o-knjiznici/zgodovina/>

Kovač, M. (2019). Rezultati raziskave KIB VI v primerjavi z Norveško raziskavo bralnih navad 2018 ter založniškimi in knjižničnimi statistikami. V S. Rugelj (ur.), *Knjiga in bralci VI: bralna kultura in nakupovanje knjig v Sloveniji v letu 2019* (str. 53–77). UMco.

Krajnc Vobovnik, A. (8. 6. 2023). Prikaz zvočnih knjig v COBISS+: zakaj so kode v podpolju 125c pomembne? *Blog COBISS*. <https://blog.cobiss.si/2023/06/08/prikaz-zvocnih-knjig-v-cobiss/>

Philips, A. in Kovač, M. (2022). *Is this a book?* Cambridge University Press.

Povše, M. (4. 7. 2022). Zvočne knjige v slovenskem jeziku. *Blog COBISS*.

<https://blog.cobiss.si/2022/07/04/zvocne-knjige-v-slovenskem-jeziku/>

Rubery, M. (2011). Introduction: talking books. V M. Rubery (ur.), *Audiobooks, literature, and sound studies* (str. 1–25). Routledge.

Rupar, P., Blatnik, A., Kovač, M. in Rugelj, S. (2019). *Knjiga in bralci VI*. UMco.

Slabe, D. (2010). *Zvočne knjige v Sloveniji* [Diplomsko delo]. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

.

PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik

Ime ankete: Uporaba aplikacije Audibook med uporabniki Knjižnice Logatec
Število vprašanj: 13
Število spremenljivk: 43

Pozdravljeni.

Sem Zala Čuk in v okviru pripravništva v Knjižnici Logatec pripravljam raziskavo o uporabi aplikacije Audibook, ki je namenjena izposoji zvočnih knjig.

Če ste član Knjižnice Logatec, vas vabim k reševanju ankete. Odgovarjanje na vprašanja vam bo vzelo največ 2 minuti. Anketni vprašalnik je anonimen, zbrani podatki pa bodo uporabljeni izključno v raziskovalne namene. Vaši odgovori mi bodo v veliko pomoč pri pisanju naloge za strokovni izpit.

Q1 - Ali poznate aplikacijo Audibook, ki omogoča izposajo zvočnih knjig?

- ☐ Za aplikacijo slišim prvič.
- ☐ Za aplikacijo sem že slišal/a, vendar je ne poznam dobro.
- ☐ Aplikacijo poznam.

Q2 - Ali ste vedeli, da Knjižnica Logatec omogoča brezplačno izposajo zvočnih knjig prek aplikacije Audibook?

- ☐ Da.
- ☐ Ne.

IF (2) Q2 = [1] (Da.)

Q3 - Kje ste izvedeli za izposajo zvočnih knjig preko aplikacije Audibook?

Možnih je več odgovorov

- ☐ V Knjižnici Logatec.
- ☐ Na spletni strani Knjižnice Logatec.
- ☐ Na Facebook profilu Knjižnice Logatec.
- ☐ Na Instagram profilu Knjižnice Logatec.
- ☐ Na spletu.
- ☐ Prek druge knjižnice.
- ☐ Se ne spomnim.
- ☐ Drugo:

IF (2) Q2 = [1] (Da.)

Q4 - Kako pogosto uporabljate aplikacijo Audibook?

- ☐ Nikoli.
- ☐ Redko.
- ☐ Včasih.
- ☐ Pogosto.

☐ Zelo pogosto.

IF (3) Q4 = [1]

Q5 - Zakaj ne uporabljate aplikacije Audibook?

IF (4) Q4 = [, 2, 3, 4, 5]

Q6 - Kako zadovoljni ste z delovanjem mobilne aplikacije Audibook?

☐ Zelo nezadovoljen.

☐ Nezadovoljen.

☐ Niti zadovoljen niti nezadovoljen.

☐ Zadovoljen.

☐ Zelo zadovoljen.

IF (5) Q6 = [, 1, 2, 3, 4, 5]

Q7 - Ali ste imeli kdaj kakšne težave pri uporabi aplikacije Audibook?

☐ Da.

☐ Ne.

IF (6) Q7 = [1] (Da.)

Q8 - Kakšne težave ste imeli?

Možnih je več odgovorov

☐ Težave sem imel/a pri prijavi v aplikacijo Audibook.

☐ Težave sem imel/a z iskanjem želene zvočne knjige.

☐ Težave sem imel/a z dodajanjem knjižničnega članstva, ki omogoča brezplačno izposajo zvočnih knjig.

☐ Težave sem imel/a s prenosom zvočne knjige na napravo.

☐ Težave sem imel/a s poslušanjem zvočne knjige.

☐ Drugo:

IF (5) Q6 = [, 1, 2, 3, 4, 5]

Q9 - Kako zadovoljni ste z izborom zvočnih knjig, ki jih Knjižnica Logatec ponuja za izposajo na mobilni aplikaciji Audibook?

☐ Zelo zadovoljen.

☐ Zadovoljen.

☐ Niti zadovoljen niti nezadovoljen.

☐ Nezadovoljen.

☐ Zelo nezadovoljen.

IF (5) Q6 = [, 1, 2, 3, 4, 5]

Q10 - Označite, če bi za katero od kategorij želeli imeti večjo izbiro zvočnih, kot jih sedaj ponuja Knjižnica Logatec.

Možnih je več odgovorov

☐ Biografije

- ☐ Dramatika
- ☐ Erotični romani
- ☐ Fantazija in ZF
- ☐ Humorni romani
- ☐ Ljubezenski romani
- ☐ Knjige za domače branje
- ☐ Knjige za osebno rast
- ☐ Kriminalke in trilerji
- ☐ Mladinska literatura
- ☐ Otroška literatura
- ☐ Poezija
- ☐ Potopisi
- ☐ Spomini
- ☐ Strokovna literatura
- ☐ Zgodovinski romani
- ☐ Drugo:

Q11 - Prosim vas še za nekaj demografskih podatkov.

XSpol - Spol:

- ☐ Moški
- ☐ Ženski
- ☐ Drugo

XSTAR3ac7 - V katero starostno kategorijo spadate?

- ☐ 10 do 20 let
- ☐ 21 do 30 let
- ☐ 31 do 40 let
- ☐ 41 do 50 let
- ☐ 51 do 60 let
- ☐ 61 do 70 let
- ☐ 71 let in več

Priloga 2: Deset največkrat izposojenih zvočnih knjig od leta 2020 do 2023

	Naslov	Avtorji	Št. izposoje	Kategorija
1.	Nespodobni odvetnik	Tadej Golob	26	biografija
2.				osebna rast
	Placebo ste vi - meditaciji	Joe Dispenza	22	in zdravje
3.		Jordan B. Peterson, Niki		osebna rast
	12 pravil za življenje	Neubauer	21	in zdravje
4.	Otok	Avgust Demšar	19	kriminalka
5.				ljubezenski
	Dragulj v pesku	Tessa Afshar	18	roman
6.	Odvadite se biti to, kar ste -			osebna rast
	vodene meditacije	Joe Dispenza	18	in zdravje
7.	Oddelek za občutljive zločine	Alexander McCall Smith	14	kriminalka
8.	Camino - Od suženjstva do			potopis
	svobode	Petra Škarja	13	
9.	Hamurabijevi angeli	Max Seeck	13	kriminalka
10.	Jezero	Tadej Golob	12	kriminalka